

Eksamen i emne/fag:

Examination in subject: ..... Forvaltningsrett

kode:

Course code: Jus 201

Eksaminand nr.:

Examinee no.: 13

Dato og år:

Date and year: 18/12-09

Ark. nr.

sheet no. 1

av

out of 8

i alt

total no.

Oppgave 1

Legalitetsprinsippet er et prinsipp av grunnlovs rang. Prinsippet er ikke lovfestet, men er etablert i rettssystemet gjennom konstitusjonell sedvanerett. Dette innebærer at alle regler på lavere trinnhøyde ikke kan stride mot legalitetsprinsippet.

Legalitetsprinsippet sier at forvaltningen ikke kan på gjøre byrdefulle inngrep overfor borgerne, uten å ha hjemmel for dette i formell lov. Hjemmelen kan også finnes i forskrift, men da kreves en ubrutt hjemmelskjede som kan ledes tilbake til lovgiver (Stortinget). Dette innebærer at myndigheten som ligger til grunn for vedtaket er lovlige delegert til den person eller det organ som utfører vedtaket.

Legalitetsprinsippet gjelder både rettslige beslutninger (myndighetsutøvelse), og faktiske handlinger. Dette betyr at forvaltningen må ha hjemmel for vedtak, som skaper rett eller plikt, men også for handlinger, som kun forandrer en tilstand. Dette innebærer at en handling, som f.eks. avskjening av en bil, krever hjemmel på lik linje med et avslag på oppholdstillatelse.

Til grunn for legalitetsprinsippet ligger det såkalte jo-jo-prinsippet, som sier at jo mer inngripende en handling eller en beslutning er, jo større krav stilles det til klar og tydelig hjemmel. Dette er for å sikre at det lovgiver, det folkevalgte organ, har tatt stilling til spørsmålet. Legalitetsprinsippet er derfor et rettssikkerhetsprinsipp, og et utslag av det demokratiske styresett, der det folkevalgte organ

Eksamen i emne/fag:

Examination in subject:

Forvaltningsrett

kode:

Course code: Jus. 201

Eksaminand nr.:

Examinee no.:

13

Dato og år:

Date and year:

18/12-09

Ark. nr.

sheet no.

av

out of

i alt

total no.

2

8

skal ta beslutninger som er byrdefulle overfor borgerne. Dette setter opp en sperre for forvaltningen, og hindrer denne i å gjøre inngripende handlinger på egenhånd. Legalitetsprinsippet kan også opptre som en tolkningsfaktor. Jo mer inngripende handlingen er, jo mer tydelig er kravet til hjemmelen. Lovtekstens generelle karakter kan gjøre hjemmelen utydelig, og hjemmelen er derfor også utsatt for tolkning. Når man tolker med legalitetsprinsippet som utgangspunkt, setter det store krav til hjemmelens tydelighet. Hønseskanddommen er et eksempel der legalitetsprinsippet gir utslag i dommen. En straff i dette tilfellet ville ifølge dommeren være inngripende overfor tiltalte, og krede er tydeligere. Siden det var tvil om tolkning av lovteksten, kom legalitetsprinsippet inn som sperre, og krede tydeligere hjemmel.

Det finnes områder der forvaltningen kan operere uten å ha støtte i legalitetsprinsippet. Dette gjelder f.eks i det offentliges forretningsdrift, også kalt det offentliges private autonomi. Her opererer det offentlige i et grenseland mellom å tjene samfunnsinteresser, og drive forretningsvirksomhet. Eksempler på dette er offentlige bedrifter som Statoil, Telenor, Statkraft og Postvesenet. På dette området har legalitetsprinsippet mindre gjennomslagskraft.

Forvaltningen kan også benytte sin myndighet til å sette vilkår i vedtak. Eksempel på dette er at en kommune kan gi byggetillatelse, hvis utbygger besørger barnehageplasser på stedet. Slike vilkår kan overprøves av domstolene, men er i utgangspunktet en glipp i legalitetsprinsippet.

Eksamen i emne/fag:

Examination in subject:

Eksaminand nr.:

Examinee no.:

Dato og år:

Date and year:

Ark. nr.

sheet no.

av

out of

i alt

total no.

kode:

Course code: Jus. 201

Forvaltningsrett

13

18/12-09

3

8

Oppgave 2

Det øverste forvaltningsorgan i Norge er Regjeringen, som er den ene maktpillaren i det parlamentariske system. Regjeringen leder statsforvaltningen, kommer med lovforslag, og setter Stortingets vedtak ut i livet. Resten av statsforvaltningen er fordelt under Regjeringen i et hierarkisk system. Statsforvaltningen er delt opp i sentral, regional og lokal forvaltning. Regjeringen er øverste organ i sentralforvaltningen, og har hele landet som sitt virkefelt. Regjeringen består av en gruppe statsråder, som har hvert sitt ansvarsområde. Regjeringens egen beslutningsform er kongelig resolusjoner, som vedtas i statsråd på Slottet. Statsrådene er også leder for hvert sitt departement. Departementet er det forvaltningsorganet som er nærest knyttet til Regjeringen, og er politisk styrt. Departementet har spesialiserte oppgaver knyttet opp mot et spesielt fagområde, f.eks. justisdepartementet, miljøvern departementet osv. Departementet har en hierarkisk oppbygning, og har oppgaver som består av utrede grunnlaget av nye lovforslag, skrive utkast til lovforslag, og fungere som faglig støtte for sin statsråd og regjeringen. Oppgavene er preget av mye politikk, økonomisk styring, med faglig vinkling. Under departementene sorterer direktoratene, som har et sterkt faglig fokus. Direktoratene er bare ett navn av mange, de kan hete vesen, verk, tilsyn osv. Disse fungerer som faglig støtte for sine departementer, og har spesialiserte oppgaver. Disse organene kan komme med føringer og retningslinjer, som har grunnlag i en faglig vurdering. Direktoratene er ikke

Eksamen i emne/fag:

Examination in subject: Forvaltningsrett

kode:

Course code: Jus 201

Eksaminand nr.:

Examinee no.: 13

Dato og år:

Date and year: 18/12-09

Ark. nr.

sheet no. 4

av

out of 8

i alt

total no.

politisk styrt, og oppgavene består dermed av mer fag og mindre politikk. Direktoratene har hele landet som virkefelt, i likhet med Regjeringen og departementene.

Regionalforvaltningen er en del av statsforvaltningen som har en region eller et fylke som virkeområde. Dette kan være institusjoner som fylkessykehus, ~~potetdistrikt~~, Fylkeslandbruksstyret, Fylkesmannen osv. Områdegrensene følger ikke nødvendigvis fylkesgrensene, men kan være en følge av eldre grenser som bispedømmer eller politidistrikt. Regionalforvaltningen forventes å ha større lokalkjennskap enn det sentralforvaltningen har, og fungerer som et bindeledd mellom sentrale myndigheter og lokale forhold. Fylkesmannen er et eksempel på regional forvaltning, og har som oppgave å se til at de retningslinjer som er gitt fra sentralt hold, blir fulgt opp i distriktene.

Lokalforvaltningen er statsforvaltning med et mindre virkeområde enn regionalforvaltningen, og følger ofte kommunegrensene. Dette kan være organer som NAV og lensmannskontor osv. Dette er den delen av statsforvaltningen som har mest lokalkunnskap, og også de som har mest kontakt med borgerne. Lokalforvaltningen har oppgaver som blant gjelder trygdespørsmål, alderspensjon, utføringstiltak m.m.

Hele statsforvaltningen er i utgangspunktet hierarkisk oppbygd, og forvaltningsorganene står ansvarlig overfor

Eksamen i emne/fag:

Examination in subject:

Førovaltningssrett

kode:

Course code: Jus 201

Eksaminand nr.:

Examinee no.:

13

Dato og år:

Date and year:

18/12-09

Ark. nr.

sheet no.

5

av

out of

8

i alt

total no.

et høyere organ, og i siste instans Regjeringen. Regjeringen kontrolleres så av Stortinget, og er en del av maktfordelingsprinsippet i parlamentarismen. Men det er verdt å legge merke til at noen førovaltningsorganer er skilt ut, og har kontrollerende oppgaver, og står dermed ikke til ansvar overfor Regjeringen. Dette gjelder bl.a. data tilsynet og riksrevisjonen.

Statsførovaltningen må ikke blandes sammen med kommunal og fylkeskommunal førovaltning. Dette er organer som er skilt ut som egne rettssubjekter, og har ikke noe med statsførovaltningen å gjøre. Disse organene har sitt utspring i det kommunale selvstyret, og er kun knyttet til statsførovaltningen gjennom bevilgninger som de mottar over statsbudsjettet.

Oppgave 3

Spørsmålet er om Storevik geologiforening kan få sin klage behandlet.

Utgangspunktet for drøftelsen er fvl kapittel VI og VII.

Klagemuligheten i forvaltningsloven er regulert i kapittel VI. Kapitlene IV-VI i fvl gjelder enkeltvedtak. For at reglene i kapittel VI skal få anvendelse, må det derfor foreligge et enkeltvedtak. Av definisjonsreglene i § 2 b står det at enkeltvedtak er "et vedtak som gjelder rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer." Regler som gjelder ferdsel i naturreservat kan ikke sies å gjelde en bestemt gruppe personer. Dette er regler som har allmenn gyldighet. Det er derfor klart at vedtaket geologiforeningen ikke kan benytte seg av klagerreglene i fvl, kapittel VI.

Fredningen ved kgl.res med hjemmel i naturvernloven, båndlegger grunneier Schnarts bruk av egen grunn. Denne båndleggingen er å anse som et enkeltvedtak siden vedtaket gjelder "rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer". § 28 i fvl sier at "enkeltvedtak kan påklages av en part eller en annen med rettslig klageinteresse" i saken.

Spørsmålet blir dermed om Storevik geologiforening har rettslig klageinteresse. Den kgl.res som ble vedtatt 1. februar 2009 gjelder reguleringen av området til naturreservat. Det må derfor påvises en rettslig klageinteresse i forhold til dette spørsmålet, hvis man skal kunne rette en klage.

Eksamen i emne/fag:

Examination in subject:

Forvaltningsrett

kode:

Course code: Jus.201

Eksaminand nr.:

Examinee no.:

13

Dato og år:

Date and year: 18/12-09

Ark. nr.

sheet no.

av

out of

i alt

total no.

7

8

Geoforeningens bruk av området reguleres og begrenses først og fremst av vedtaket gjort av Miljøverndepartementet, som gjelder ferdsel i reservatet. Det er tydelig at det er disse reglene som i størst grad begrenser foreningens bruk av området. Det er oppgitt at vedtaket forbyr "all ferdsel (...) på vestsiden av øya i et belte på 30 fra sjøen." Siden grottene befinner seg på vestsiden av øya, kommer dette i konflikt med foreningens bruk av området. Det er dermed klart at geoforeningen ikke har rettslig klageinteresse overfor den kgl. res. vedtatt 1. feb 09.

Videre blir det et spørsmål hvilke klagemuligheter som finnes i forhold til vedtaket gjort av Miljøverndepartementet. Definisjonsreglene i ful § 2 c, sier at en forskrift er "et vedtak som gjelder rettigheter eller plikter til et ubestemt antall eller en ubestemt krets av personer." Siden vedtaket fra miljøverndep. setter regler for allmenn ferdsel i området, må vedtaket anses å være en forskrift. Reglene for forskrifter reguleres i ful kap. VII "Om forskrifter".

§ 37 sier at "Offentlige og private institusjoner og organisasjoner for de error, fag eller interessegrupper som forskriftene skal gjelde eller gjelder for eller hvis interesser særlig berøres, skal gis anledning til å uttale seg før forskriften blir utferdiget..." Det blir dermed et spørsmål om foreningen hadde en tilknytning til området som gjorde at de hadde kunne fått anledning til å uttale seg før forskriften ble vedtatt. Det er klart at geoforeningens interesser "særlig berøres" i denne sammenheng.

Eksamen i emne/fag:

Examination in subject: Forvaltningsrett

kode:

Course code: Jus. 201

Eksaminand nr.:

Examinee no.: 13

Dato og år:

Date and year: 18/12-09

Ark. nr.

sheet no.

8

av

out of

8

i alt

total no.

På grunnlag av dette kan man slutte at geoforeningen burde fått mulighet for å uttale seg. Det er ikke oppgitt i teksten om de har fått anledning, men siden slike høringsrunder er en innarbeidet del av prosessen rundt slike forskrifter, konkluderer jeg at en slik høringsrunde har funnet sted. Da kan geoforeningen kun kløddres for å ikke å ha fått med seg denne muligheten, og dermed mistet anledningen til å uttale seg i saken. ~~Kapittel~~

Kap. VII i fvl åpner ikke for noen klagemuligheter etter at vedtaket er truffet. De rettssikkerhetsprinsipper som ligger til grunn for klagemuligheten, er ved forskrifter innbakt i selve prosessen ved utarbeidelsen av forskriften.

Størevik geologiforening kan dermed ikke få sin klage behandlet.